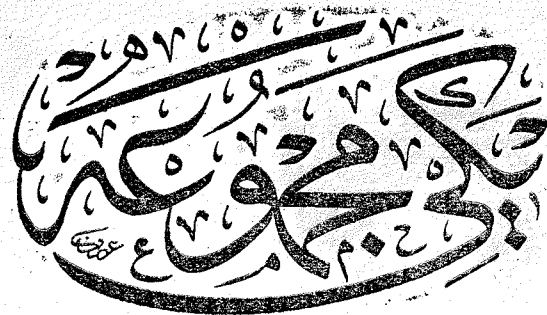

۲۶ خُمُوز ۱۹۱۷

صافی : ۳

برنجی سَه

علم ، صنعت و اخلاق دائر هفتگی مجموعه

بولونیور. بوقدر مختلف جریانلره تابع اولان کنج نسل بر او طرفه بر بوطرفه چکیلیور، مملکتک عمومی تربیه سنده بروحدت اولدینی کی بزم اصل ملی تربیه مرکز هانکیسی اولدینی ده بردلو تعیین اولنه میور.

بویحرانک اوکی آملق و ملی تربیه نکه نهدن عبارت اولدینی تعیین ایتک اوزره تشکیل ایدیلن « ملی تربیه انجمنی » بواغیر واهیتی و وظیفه بی یوکنمش و بویخصوصده کی تلقیلری تألیف و توحیده باشلامشدر.

هر جمعیتک، هر جمعیت انموذجک کندیسنه مخصوص بر تربیه سی اولق لازمدر، دیمشده. بزم جمعیتن هنوز انتقال دوره سنده اولقله برابر، « ملت » دورینه یا قلاشمقدهدر. ملی دولتده بویکون عصری انموذج عدا ایدلیکنه کوره چوقولرمزه ویریه جک تربیه ملی و بویقطة نظردن عصری اوله جقدر. اجتماعیاتده ملت؛ عینی لسانی قونوشان، عینی حرثه یعنی عینی دویغولره، عینی عنونه و اعتقاده مالک اولان انسانلرک مجموعیدر. مملکتنم داخلنده کی تورکار بر ملت تشکیل ایدر. بناء علیه چوقولرمزه مملکتنم داخلنده قونوشیلان تورکجه بی، یاشانیلان دینی فکر و اعتقادلری، اخلاقی، بدیی دویغولری تلقین ایتک اولنره ملی بر تربیه ویرمک دیمکدر.

فقط هر چوقوق، ملت جمعیتدن ماعدا دهها خصوصی و کوچوک زمهرلهده تابعدر. ملته انطباق ایدن چوقوق عینی زمانده منسوب اولدینی مملکک زمهرلهده انطباق مجبوریتندهدر. یکرمنجی عصرده هازیاده برایش بولومی، تقسیم اعمال عصری اولدینی ایچون هر مملکک آیری آیری زمهرله تشکیل ایدیور. هر فرد ملتدن سوکره بوزمهرلردن برینه باغلیدر و اوزمهرمک استلزام ایتدیکی فکری و اخلاقی قابلیتله محتساجدر. نهایت جمعیتک حجره سی حکمنده اولان کوچوک عائله زمهرلری ده واردر. بناء علیه تربیه چوقولره ترجیح صیراسیله دولت، ملت، مملکک، عائله مفکوره لری و بوجمیتلردن هر برینه قارشی وظیفه لرینک نهدن عبارت اولدینی تلقین ایتلیدر.

چوقولرمز بوندن ماعدا سیاسی بر جمعیت اولان (دولت) ه، عثمانلی دولته منسوبدر. عثمانلی دولتی قوران، تورکار اولقله برابر، بونده تورکاردن ماعدا قوملرده داخلدر. بوندن باشقه عثمانلی تورکارینک خارجده دیگر تورکارده واردر. ملی تربیه، تورکارکک حسی کی عثمانلیق حسی تلقیندهده امال کوسترمه ملیدر. اساساً بزده تورکارکک مفهومی عثمانلیق مفهومی محتویدر. بونلر بر برینه ضد دکل، یکدیگرینک متممی در. چونکه بویکون بوتون تورکارکک مشترک

حرثی، عثمانلی رکنک حرثدن عبارتدر. شوکوچوک خلاصه دن کورولیورکه تربیه آنجق ملی اوله بیلیر و غایه سی ده ملی حرثک تلقینی در. وطن دیدیکمز شینک روحی ملت و بدنی دولت اولدینی ایچون، ملت تربیه سی ایله دولت تربیه سی آراسنده کی فرق صرف شکلی در. سیاسی بروطن تربیه سی اولان دولت تربیه سی حرثی بروطن تربیه سی اولان ملی تربیه نکه بر جزئیدر. ملی تربیه آنجق بویصورتله تمام اوله بیلیر. (تورک چوقوغی) تورکارکک قدر عثمانلیی ده سومه لیدر. چونکه تورکارکک، مفکوره نکه رشائیتی ایسه، عثمانلیق ده شائینک برمفکوره سیدر.

نجم الدین صادم

فکر خجیاتی

اختصاصی لازم، عمومی معلومات می ؟

بوسؤاله ویریه جک جواب چوق مهمدر؛ چونکه کنجملر مرکز علمی حیاتلری، مسلک لری، تدقیق و تبحرینه ویره جکاری استقامتی تعیین ایدر. بونلردن برنجی ویا ایکنجی نکه ترجیحی مملکتک فکری حیاتی باشند آشاخی ده کشیدر. فقط بوکا جواب ویرمه دن اول اوافق بر مقدمه یایام؛ بو؛ مسئله بی دهها زیاده توضیح ایدر.

برجوق فردلرک بر آرایه طویللاوب بر جمعیت تشکیل ایتلری ایچون او فردلری بر برینه باغلیه جی، دائماً بر آراده یاشامنه اجبار ایدر. جک رابطه لری لازمدر؛ چونکه انسانلر بر آرایه کلکدن سوکره آرازانده دوامل و قوتل رابطه لری بولونمازسه برجوق سائقلرک تأثیریه آیریلیر، داغیلرلر؛ انسان جمعیتلری ده بر طاقم حیوان سورولری کبی موقت اولور. دیک اولوبورکه جمعیتلرک وجودینه سبب اولان بر رابطه واردر، بو رابطه ده « تساند » در، یعنی فردلرک یکدیگرینه قارشی مختلف خصوصلرده متقابل احتیاجلری، معاشرتلی خلاصه یاشامق ایچون بر برلرینه استنادلری در. ابتدائی جمعیتلر ده کی تساند، او جمعیت تشکیل ایدن فردلر آراسنده کی مشترک وجداندن دوغار. برجوق انموذجلری، ارضک برجوق برلرند الآن کورولن بو جمعیتلر ده انسانلرک فردی هیچ برقیتمی یوقدر دهها دوغروسی فردی شخصیت یوقدر. عینی مشترک حیات، جمعیتدن دوغان عینی معشری وجدان بوتون فردلری، خصوصیتلری بلع ایتشدن. بوتون فردلرک روحنده عینی وجدان، عینی حسیات یاشار. ابتدائی جمعیتلرک معشری وجدانی هب دین صورتده نیجی ایتدیکی ایچون بوتون فکرلر، دویغولر، بوتون مؤسسه لر دینی در. فرد متبادی دینی بر حیات یاشار و بوی دینی حیاته تابع اولقله، عینی زمانده اخلاق، حقوق، بدیی حیاته ده تابع دیمکدر؛ چونکه دین بونلرک هپسینی حاویدر.

بو مشترک وجدان آلتنده فردلری فکراً، حساً بر برندن آیرمق قابل دکلدر. اجتماعی حیاتک بوتون صفحه لرنده هپسی عینی صورتله حرکت ایدر و احتیاجلری ده کنیدیلی تدارک ایدرلر. بر فرد هم باقی طوتار، هم آو اولار، اونده کییه جکنی، ایچیه جکنی و الحاصل هر شیشی کنیدیسی احضار ایدر. بناء علیه هپج کیسه نکه کیسه یه احتیاجی یوقدر. بوفردلری بر برینه باغلیان یکانه رابطه، او مشترک وجدان زائل اولدینی وقت جمعیت ده انحلاله باشلار؛ اونک ایچون بو وجدانی تقویه ایدر جک، زمان زمان جانلاندیره جق آیتلر، عبادتله، غلیانی اجتماعلر یاپارلر. فقط نفوسک تکثری، جمعیتک توسی الخ کبی سببلر تحتنده اجتماعی بنیه یاواش یاواش ده کیثوب، جمعیتلر، اجتماعی

مؤسسه لر تبديل اينجه بالطبع فردلر كده شرائط حياتيه سي، احتياجلي، فكر و دويغولر توخوله باشلور. ابتدائي جمعيتلر ياشانغه كافي اولان تساند رابطه سي يواش يواش چوزولور. فردلر، ياشامق، هركون آرتان احتياجلي تطين اتمك ايچون، كنديلريشه ده مناسب كلن ايشلرله مشغول اولور، باشقه شيلري ديكر لرلرلر آرايور؛ بعض شيلرله مشغول، بعضيلرله مستحصل اولور و بو صورته بو مشترك دويغولر ياننده تساندك اينكجي متكامل شكلي حصوله كلور: ايش بولوي. بوكونكي جمعيتلر يالكر مشترك وجدان رابطه سي اوزرينه دكل، تقسيم اعمالك حصوله كنديرديكي تساند اوزرينه مؤسسدر. دويغو برلركي اوزرينه تاسس ايند بوتقسيم اعمال عيني زمانده هر فردده بر خصوصيت، بر شخصيت ياراشدر؛ بوندن دولاي هر فرد ديكر ندن تميز ايدر.

كورولور كده عصرى جمعيتلر ك اصل تساند رابطه سي تقسيم اعمال در. هر جمعيتك بوي آرزو اينديكي كي قبول و يارد اتمكده مختار اولسي شويله دوزسون، بوده طبيعت ايشادن صادر اولان بر ضرورت نتيجه سي در، عيني زمانده بوكون جمعيتلر ك سبب وجوديدر. برطولو اينكده نك، بر قوسستومك اعمال كي مثاللر آرتق عاميانه لاييرديلر صيراسنه كچمش حقيقتلر در. تقسيم اعمال، اجتماعي وظيفه لرله ايش بولومني قبول ايتيان، فردلر آري آري شيلرله اختصاص، شخصيت قازانيمان جمعيتلر بوكون ياشايه من. اجتماعي حيايه عايد اولان بوتقسيم اعمال، اختصاص مسئله سي، عيني اهميت و ضرورتله علم، فكر حيايه ده تعلق ايدير.

بالخاصه دريغو برلركي اوزرينه مؤسس تساند شكلي نصل ك ايتدائي جمعيتلر عايد ايسه، علمده عموميت ده عامك آتيجي اك ايلك دوره لرله قابل تطبيق در. بو ابتدائي جمعيتلرله كي مشغول و وجدان، دين نصل اك بسط شكلي آتنده كورونور و سسه علمكده، عمومي معلومات صورتنده كي طرز تفليسي بوكونكي اختصاص دوره نظر آوقدر سطح در. اولاري هر شيشي محتوي بر علم قبول ايديلر كن بوكون علم شعبه لري او قدر جوغالندركه بر دماغك موجود تلملر ك هپسي دكل، يالكر بر قسيمي بيله قاورايه بيله سي امكان خارجنده در. اوروياده بو بوله اولندن سوكره بزه ايچون هر كس هر علمله مشغول اولسون؟ بو، ملكتمزده اختصاصك ايديا قايانسه، علمك هپج ترق ايدمه مسنه بك مؤثر بر تدبير اولوردي.

عامه كي اختصاص ده بعضاً بسط شكلنده، بعضاً اك مغلق و درين شكلنده اوله بيلير. علم تقسيم اعمال اوروياده او قدر المري كيتمش كه صرف جغرافيه ويا تاريخده ويا خود رياضياتده مختلف، متنوع اختصاصلر كچلمش، هر عالم مثلاً آلمانيا جغرافيا سنك جغرافيا طبيعي قسمنده وحتي بونكده بر قسمنده، رياضياتك بر قسمنده اختصاص حاصل ايتش. بوله بر تقسيم اعمال، علمك اك يوكسك ذروه لرله واصل اولمش ملنلرله قابلد. بزه بوتقسيم اعمالك بسط شكلي تطبيق ايدلير. بزه بر كيمسه يا جغرافيا، يا تاريخ، يا فلسفه متخصص اوله بيلير. يا رياضيات، يا كيميايه الخ مراق ايدر. بزه علمك ترقيسي ايچون شمديلك آلمانيا ده كي درين اختصاصلر دكل بوله ينه عمومي اختصاصلر لازمدر. بر كيمسه نك هم تاريخ، هم فلسفه، هم سياسيات، هم لسانيات، هم اجتماعيات متخصصي اولسي امكان خارجنده در. چونكه بو علم شعبه لرلرلر هر بريني تدقيق و تتبع فقط جدي صورته تدقيق و تتبع سنه لرجه مساعي به محتاجدر. عكس تقديرده بر قاج كتاب اوقومله ايدايدين عمومي معلومات غايت سطح اولور؛ بوندن ده علم ساحه سنده فائده دكل، مضرت حاصل اولور. نه كيم كور و بورزا فقط بو اختصاص، هر مفكره يي بر عايدن ماعداسنه قايارسه او ده بر فلا كندر. فكر ك تربيه سي ايچون عمومي معلوماته احتياج واركه هر فرد اوني تالي مكنلرله آلير. رياضي، طبيعي علملرله مشغول اولامش، فلسفي، ادبي بر تربيه ذهنيه كورمه مش، هپج تاريخي تدريساته تابع اولامش بر مفكره، هر هانكي علمه وقف مساعي ايدرسه ايتسين، اوندن

جوق خير كلز. هندسه ويا حساب، رياضيات، ويا حكمت، كيميا، فلسفه ويا ادبيات كورمه مش كنجلر بالآخره اختصاصلرلرله كي نقصان ايله كوزه چاريلور. فقط بو، ليسه تحصياتك ويا او طرزده كي تبعاتك بر نتيجه سي اوله بيلير. عالي دنيلن تدقيقلر، بر ملك ايچون يايلان تبديل علمك يالكر بر نقطه سنه متوجه اوللير، يوقسه عدم موفقيت و نهايت افلاس حاضر در. سوكره بر طاقم اختصاصلر واردركه عمل اولارق بعض علملر محتاجدر. مثلاً: فلسفه، دنيا ده هان هپج بر بويوك فيلسوف كوستر. يله منكه صرف فلسفه تدقيقاتيله فيلسوف اولسون. اعطامدن هر برى مثبت عامللرلر ويا تاريخدن، ادبياتدن الخ.. برينه هر بو طدر. جهان فيلسوفلرلرلر بر مضلري رياضي، بعضيلر فيزيق، كيميا عالمي در. بعض فلسفه ملكلري حيايتلرلر جيقار، بعضي رياضياتلر، بعضي كيميايدن... لاييچ، ده قارت، اسپينوزا، سبنسر، قانت الخ... هپ بوكا مثاللرلر. طبيعي دركه بوله بر مربوطيت اختصاصه مانع دكل، بالعكس جدي، مثبت تدقيقاته دليلدر. فقط هماين اوله رق تدقيق ايديلن علملر باشقه، اصل اختصاص ساحه سي اولان علملر باشده در. مثلاً اميل فاكه بر متمدن. ادبيات ساحه سنده كي فكرلري اسنادانه عد اولنور. فقط اجتماعي ويا سياسي بر مسئله ايچون كيمسه اميل فاكه نك آرينه مراجعت ايتز. ملكلر اربابي اوليوبده ذوق ايچون، تربيه فكريه ايچون اوقويانلر، اميل فاكه نك مختلف اثرلرني اوقورلر، استفاده ايدلر. فقط مثلاً فرانسه ده بر دارالفنونك فلسفه شعبه سنده (افلاطون) ي تدقيق ايچون هپج بر معلم اميل فاكه نك آريني كوسترمن. اوروياده آرتق متخصص اوليانلرله جديت نظريه بيله باقلميور. مثالي [كوستار لوبون]. بو مؤلف كيميايه، طبابته، پيسقولوجي به تربيه، جغرافيا و تاريخه وحتي اجتماعيه دائر كتابلر يازيلور. مراق هر سنه بر ايكي جلد كتاب نشر ايتكد. كوستار لوبونك كتابلري اوقوردر. چونكه اسلوبي ايدير؛ خلق ايچون يازديغندن بسط يازار؛ هر مسئله به هاس ايدر. اثرلرله بر جوق واقعه لر تصادف اولنور. مبتديل مراقله اوقور. فقط صايديعن علملر ك هپج برنده درين تدقيقاتي، شايان اعتماد نظريه لري اولايدي ايچون اختصاص صاحي اولق ايتستيانلر استفاده ايدمزلر. يوكسك علمك، جدي تدقيق و تدبيرك مقرى اولان اوروياده دارالفنونلرله بوكي اثرلر بر بولاما. مقدمه در. چونكه بوكون هر هانكي يكي و مهم بر مسئله اوزرينه، اعتماد لايق بر اثر لافل اون بش، يكرمي سنده يازيله بيلور.

اساساً كلياتده عالم اولق ايچون بيله علملرلرلرلر، متخصص اوله رق، يعني درين بر صورتده تدقيق لازمدر. بر علمه ايجه واقف اوليان، يالكر بر علمي اصل ملك، اصل مشغوليت بيلميانلر ديكر علملرله كسيك و بعضاً ياكش آكلارلر. اوروياده بولنر غرتيه جي، رومانجي علمي درلر.

بو دورده اختصاصك لزومي كون كي آشكارد. بر آتمك، هم تاريخ، هم فلسفه، هم ادبيات ويا هم فزيق، هم كيميا، هر رياضيات تخصصي ارله ميه جغي، كنديليني بوله عذ ايشه بيله حقيقت حالده سطح دوشون بر آيدمندن باشقه بريني اولماذيني آرتق هر كس آكلار. بو، اوزون اوزادي به تدقيقه دكر بر بحث دكلدن. بزه ده علم آدمي اولق ايتستيان هر كس يالكر بر علم ايله مشغول اوللير. هر شيشي قاورامق، عالم كل اولق ايتستيانلر بو عصر ك شارلالتارلري در؛ اولنلرلر صانيدلي، چونكه بر غرتيه جي علمه، سطح معلوماته دكل، جدي تبليه، اصل علملرله محتاجز. اون كتابلر بولوك بر اثر جيقار سق بك قوللير؛ حالبوكه بو عصر ك علم بياسته بر طاش اوله جق كوچوك بر سطر علاوه ايدميليك اولدنه. كيدر؛ بوده اختصاص ايله اختصاص ده جوق چالشمقيله حاصل اوله بيلور!